

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Compendivm Concertationis, Hvivs Secvli Sapientivm Ac Theologorum, super erroribus moderni temporis

Bundere, Jan van den

Venetijs, 1548

De festis Sanctorum, ti. 26

urn:nbn:de:hbz:466:1-36077

uilla. Si enim sumptuosum eius sepulchrum in quo triduo duntaxat requieuit, reprehendit nemo, quis præsumet calumniari templum honorificum, in quo ipse usque in finem seculi nobiscum esse dignatur? Præterea cum ipse saluator, Iudeorū crimina minimè taceret, sed apertè reprehēderet: circa tamen templi cultum, nunquam legitur eos reprehendisse: quinimò, et approbasse. Discipulis namque speciositatē *Matth. 13.* templi mirantibus, non reprehendit: sed ruituram fabricam prænuñciauit. Cumq; uideret offerentes in gazophylacium (quæ uique in diuini cultus ornatū præstabantur) non par *Matth. 12.* uifecit: sed uiduā duo minuta, totum suum uictum, effundentem cōmendauit. Quis uerò uituperio dignam censere præsumet Helenam Augustam, quæ speluncā, ubi dei genitrix peperit saluatorem, memorijs mirabilibus adornauit, decenterq; illustrauit? ut narrat *histo. tripar. lib. 12. ca. 4.* Mōdò autem si quid cuiquam superest, nec pauperibus necessario erogandum, ecclesiæq; donatum sit: is largiens morsibus inuidorum patet, dilaceratur, & quasi suarum opum dilapidator reprehenditur. Qui uerò opes suas profundit, tanquam liberalis commendatur.

DE FESTIS SANCTORVM.

TITVLVS. XXVI.

ARTICVLVS I.

Omnes dies æquales sunt, nullòque die peccare licet: quod est semp̄ solennē habere diē, Vnde ergo huius uel illius diei celebritas emanauit? *RHET.*

Hic mos est omnium hæreticorum, ut ambigua quæque concinant: ut aliter catholicus, aliter suæ conscius perfidiæ intelligat: ut habet *Hiero. in apologia in Origenis hæreses,* *THEO.*

DE FESTIS SANCTO.

- episto. 32. par. 1. Cum itaque dicis, omnes dies æquales sunt nullo die peccare licet. Non audet contradicere catholicus, qui omnes æquales nouit dies à deo in esse natura cõditos: nullumque concessum esse tempus ad peccandũ. Cum uero inter tuos uersaris, liberius loquens, dicis: Cum omnes dies sint æquales, omni die operari licet quoduis: quocunque licitum opus. Non enim mihi præstat uictum dies festus, ideo pro uictu eo die operari ualeo: Cumque omnes sint dies æquales, nihil plus deo debeo impedere cultus, aut magis diuinis uacare die festo, quàm alio: Qui non peccat, solennẽ semper obseruat diẽ, quicquid fecerit seruilis operis.
- Gene. 2.** Quàm hæc illata sint erronea, facile intelliget, qui attendit dominum, postquam sex diebus uniuersa cõdidisset, et cõpleisset, septimo die requieuisse: quamobrem solemnem esse uoluit diem septimum dominus, benedixitq; ei et sanctificauit eũ. Et in lege sanciuuit dicens. Sex diebus facietis opus, **Exo. 35.** **Leui. 23.** septimus dies erit uobis sanctus sabbatũ et requies domini. Qui fecerit opus in eo, occidetur: Sabbatum domini est, in cunctis habitationibus uestris. Sed nõquid ut ocio uacaretis? **Exo. 16.** Absit. Requies (inquit) sabbati sanctificata erit dominus. Glo. interli. ut illi soli uacetis. Nec uoluit obliuione deleri, quamobrẽ ait. Memento ut diẽ sabbati sanctifices. Sex diebus operaberis, et facies omnia opera tua. Septimo autem die sabbatum domini est. Non facies omne opus in eo tu, et filius tuus, et filia tua, seruus tuus, et ancilla tua, iumentum tuum, et aduena, qui est inter portas tuas. Sex diebus fecit deus cœlum et terram, et mare, et omnia que in eis sunt: et requieuit die septimo. Idcirco benedixit dominus diei sabbati, et sanctificauit eum. In quem finem? Ut daret modum cupiditati humane, illaque externa requies in die

uinum redūdaret cultum. Et qui nobis sex diebus uiximus, septimo die Deo uacaremus, eūdēque diem Deo dedica- remus. Vnde Chrysoſt. hom. 40. ſuper Matth. Sabbati (in- quit) obſeruatio magnas utilitates contulit populo: mites enim atque humanos alterum ad alterum reddidit: prouidē- tiam dei atque creationem rerum docuit: caſtiga uit pauliſ- per, & à malignitate ſemouit, ac ſpiritualibus rebus atten- tiores effecit. Et ſubdit poſt pauca. Cur ſabbato illi opus eſt, qui per totam uitam ſuam agit ſolemnitatem, qui cœleſti uiuit diſciplina, qui peccatorū immunis, uirtutes obſeruat & colit? Solemniter igitur uiuamus continē, nihil omnino malignitatis cōmittentes. Nam tunc ſolū ueram ſolemnita- tē peragimus, cū ſpūalis uitæ cōtinē cultū augemus: cū ab alienis, manus abſtinemus: cum in laboribus ſuperfluis atque inanis, quos propter hanc uitam ſuſtinemus, legē ſabbati conſeruamus. Idem ruruſ in hom. unica ſuper. 11. cap. primæ ad Corin. Vigilemus (inquit) cum domino, cū diſcipulis cōpūgamur: tempus orationis eſt, nō ebrietatis: ſemper id quidem, ſed in diebus ſolēnibus potiſſimē. Nam- que ſolemnitates & feſta, ideo inſtituta ſunt, non ut turpitu- dini ſeruiamus, nō ut delicta congregemus: ſed ut illa pror- ſus abijciamus. Huic cōſonat & illud Ambroſii, de Cain et Abel, lib. 2. capi. 2. ubi ait. Feſtus dies domini eſt, ubi perfe- ctarū uirtutum gratia eſt. Quæ tunc perfectæ ſunt, ſi ſolici- tudinum ſecularium, et corporalis illecebræ uictor animus, delinimenta uoluptatis excludat: Liber à ſeculo, deo dedica- tus. Solus ergo ſapiens celebrat hanc ſolēnitatem, nullus alius. Omnes itaq; dies, æquales ſunt conditi à deo in eſſe nature: nō autem in eundem finem. Quamobrem uno die licet agere, quod alio non licet: uno die aliquid agēdum eſt,

DE FESTIS SANCTO.

quod alio die non est necesse fieri. Quæ uerò de Sabbatho dicta sunt, ad dominicum diem transferenda sunt. Nam sabbatum in diem dominicum commutauit concilium Laodicen. Phrygiæ capit. uigesimonono, ne iudaizarenus, quia eo die Christus resurrexit, & spiritum sanctum in Apostolos misit. Vnde Ambrosius in sermone. 61. de pentecostis. Dominica ideo uenerabilis est atque solennis, quia in ea saluator uelut sol oriens, discussis infernorum tenebris lucere resurrectionis emicuit. August. quoque episto. 18. capit. 13. ad Ianuarium sic ait. Dies dominicus non Iudæis, sed Christianis resurrectione domini declaratus est, & ex illo sua festiuitatē habere coepit. Et rursus episto. 86. ad Casulanum. Præponitur dies dominicus sabbato, fide resurrectionis. Idem habet Hieronym. sermone de dominico Paschæ, epistola. 53. par. 2. Et Ignatius episto. 2. Artic. 3.

RHET.

Quorsum tot sanctorum festiuitates? sufficillat diem dominicum celebrem peregisse.

THEO.

Hi plerunque Christianorum festa celebrare renuunt, qui sibi Bacchanalia festa ociosa, & plura indicere consueuerunt. Habuerunt Iudæi Neomenias per singulos menses, festa Paschalia & pentecostalia, necnon & tabernaculorū per septem dies continuanda, præter sabbata à deo eis constituta. Sed & alia celebrauerunt festa: quemadmodum pro uictoria Iudith, pro liberatione populi per Hester, &c. Non itaque sit Christiano durum, si pro diuersis à Christo & sanctis nobis præstitis beneficijs, dies celebres aliquando agantur: ut illis diebus simus grati beneficiorum collatorum: sanctorū exempla ad imitationem nos prouocent: eorūque imploremus patrocinia. Et non reijciamus festa sanctorū, quemadmodū faciunt Vualden. Armeni, & Scl

storiani: ut eis impingit Guido in lib. de hæresi. Ait enim Ignatius epist. 4. ad Philippē. Dies festos nolite ignorare.

DE CAEREMONIIS ECCLESIAE
TITVLVS XXVII.
ARTICVLVS I.

SI nullus obfistat cæremonijs, actū planè erit R H E T.
de libertate euangelica. Inuentæ enim sunt, ut populus sub sacerdotum tyrannide contineatur. Euolue nouum testamentum, nullūmque reperies usquam præceptū, quod ad cæremonias pertinet. Si enim pietas periclitaretur ex cæremonijs, tanto ardore ubique non pugnaret Paulus aduersus cæremonias Mosaicæ legis.

Quali calliditate, quali fucō uerborū uirtus legis: sua THEO.
dere conatus, quasi cæremoniæ forēt uenenum pietati, quæ maximè pietatem prouehunt & conseruant. At ne in æqui uoco laboremus, æstimo te mecum sentire, sub cæremoniarum nomine complecti quicquid externe geritur, ad cultū diuinum celebrandum, religionisue causa peragitur. Hoc prælibato, reuolue quæso quam uolueris noui, ne dicam ueteris testamenti partem nihilq; ibi gestum reperies sine cæremonijs. Zacharia nanque nō sine cæremonijs sacrificāte, Luca. 1.
angelus à dextris altaris apparens, Ioannisq; natiuitatem prænuncians, oris silentio dubiū promissorum plectit. Sur- Marc. 7
dum, & mutum curaturus, digitos in aures misit. Cæci na- Ioan. 9.
ti oculos luto liniuit: quem etiam ad aquas Siloe abluendū, & curandū misit. Leprosos ut se ostenderent sacerdotibus, offerrentq; quod Moses in lege præceperat, iussit. Lazarū Luca. 17.
post fletum, orationem, clamorem, suiq; perturbationē su- Ioan. 11.